

Ziņojuma nosaukums: Sabiedrības saliedētības radara starpposma vērtības

Datums: 2024.gada novembris

Autors: Sabiedriskās politikas centrs Providus

Satura rādītājs:

I Ievads	2
II Rādītāji, kuri attiecas uz identitāti un piederības sajūtu	3
2.1. Fona informācija no Eurostat datubāzēm par identitātes un piederības izjūtas indikatoriem	3
2.2. Atjaunotās radara vērtības par identitāti un piederības izjūtu	3
III Rādītāji, kuri attiecas uz sociālajām attiecībām	9
3.1. Fona informācija no Eurostat datubāzēm par sociālajām attiecībām	9
3.2. Atjaunotās radara vērtības par sociālajām attiecībām	9
IV Rādītāji, kuri attiecas uz ekonomisko solidaritāti	16
4.1. Fona informācija no Eurostat datubāzēm par ekonomisko solidaritāti	16
4.2. Atjaunotās radara vērtības par ekonomisko solidaritāti	16
V Svarīgākie secinājumi	23
VI Ieteikumi padziļinātajām analīzēm	25
Pielikums 1. Eurostat fona dati	26
Pielikums 2. Atjaunotās Sabiedrības saliedētības radara vērtības	29

I Ievads

Šis ziņojums ir Latvijas Sabiedrības saliedētības radara starpposma vērtību izmaiņu fiksējums. Pirmais Sabiedrības saliedētības radars tika publicēts 2023.gadā, apkopojot 24+5 indikatorus, kas mēra sabiedrības saliedētību Latvijā. Šī radara pasūtītājs, Sabiedrības integrācijas fonds, nolēma datus par šiem indikatoriem atjaunot reizi trīs gados – tāpat, nākamais Sabiedrības saliedētības radars tiks publicēts 2026.gadā.

Vienlaikus ne visi 2023.gada publicētie dati bija jauni – daži no tiem attiecās uz 2020.-2021.gadu. Tādēļ 2024.gadā tika veikta aptauja, lai atjaunotu šos datus. Šī aptauja ir pamatā šim starpposma izvērtējumam.

Starpposma izvērtējumā tika iekļauta aptuveni puse no pilnā Sabiedrības integrācijas radara jautājumu klāsta. Jautājumu atlase balstījās uz trīs kritērijiem: 1) pārmērītas tika senākās vērtības, kuru dati attiecās uz periodu pirms 2023. gada; 2) pārmērītas tika vērtības, kas balstījās Eurobarometer datos un iekļāva tikai Latvijas pilsoņu atbildes (lai 2024.gadā noteiktu arī citu Latvijas iedzīvotāju skatījumi); 3) iekļauti tika arī daži papildus jautājumi, kuru vērtību izmaiņas vai nemainība varētu kalpot par pamatu dziļākiem pētījumiem 2025. gadā.

Pārmērīšana notika 2024. gada augustā, lai nodrošinātu lielāku laika distanci līdz pilnai Sabiedrības integrācijas radara atkārtošana 2026. gada pirmajā pusē.

Starpposma izvērtējuma autors ir Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS. Pētījums pamatā balstās uz pētījumu centra SKDS veikto anketēšanu 2024. gada augustā. Aptaujā piedalījās 2007 respondenti no visas Latvijas, vecumā no 18 līdz 75 gadiem. Izmantojot stratificēto nejaušo izlasi un kvotu izlasi, dati tika iegūti gan tiešo interviju veidā respondentu dzīvesvietās, gan ar interneta aptaujas (CAWI) palīdzību.

Sabiedrības saliedētības radara 2024. gada starpposma vērtējumā kā fona informācija tiek izmantoti Eurostat indikatori, lai sniegtu objektīvos datus balstītu kontekstu sabiedrības saliedētības mērīšanai Latvijā. Izmantojot Eurostat datus, tiek nodrošināta iespēja salīdzināt Latvijas rādītājus ar Latvijas rezultātiem senākā pagātnē, kā arī ar citām Eiropas Savienības valstīm, jo šie dati tiek vākti pēc vienotas metodoloģijas un ir pieejami visās ES valstīs. Katras indikatoru sadaļas ievadā kā fona informācija tiek sniegts apraksts par būtiskākajiem Eurostat datiem. Tie visi kopā ir apkopoti Pielikumā Nr.1.

Otrajā pielikumā atrodamas pašas aktuālākās Sabiedrības saliedētības radara vērtības.

II Rādītāji, kuri attiecas uz identitāti un piederības sajūtu

2.1. Fona informācija no Eurostat datubāzēm par identitātes un piederības izjūtas indikatoriem

- Kopš 2013. gada Latvijā arvien mazāks pastāvīgo iedzīvotāju īpatsvars iegūst Latvijas pilsonību; 2022. gadā tas bija tikai 0,39%, kas ir zemākais rādītājs ES, kur vidēji pilsonību iegūst vairāk nekā 2% iedzīvotāju.
- Lai gan kopš 2011. gada emigrācijas apjoms no Latvijas (gadā) kopumā samazinās, 2022. gadā tas atkal pieauga par vairākiem tūkstošiem, sasniedzot 16 680 cilvēkus.
- Kopš 1998. gada ārvalstnieku un bezvalstnieku skaits Latvijā pakāpeniski samazinās; 2022. gadā tas bija 245 009 cilvēki.

2.2. Atjaunotās radara vērtības par identitāti un piederības izjūtu

Sabiedrības saliedētības radara starpizpētes 2024. gada aptaujā tika atkārtoti uzdoti četri jautājumi par identitāti un piederības sajūtu.

2.2.1 Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri izjūt piederību Latvijai

70% Latvijas iedzīvotāju izjūt piederību Latvijai. Tas ir vājāks rādītājs nekā 2023.gadā, kad 76% izjuta piederību Latvijai.

Tabulā nr. 1 iekļautie dati liecina, ka, līdzīgi kā 2023.gadā, piederības sajūta joprojām ir ievērojami zemāka cilvēkiem, kuri ģimenē runā krieviski vai kuriem nav Latvijas pilsonība. Nedaudz zemāka piederības sajūta nekā caurmēra Latvijas iedzīvotājam ir cilvēkiem ar zemiem ienākumiem un cilvēkiem ar pamata vai vidējo izglītību.

Gada laikā piederības sajūta mazinājusies visās būtiskajās vecuma grupās, izņemot jauniešus vecuma grupā no 18-24 gadiem. 2023.gadā šajā vecuma grupā tika fiksēta zema piederības sajūta Latvijai, kas acīmredzot šobrīd ir izskaidrojama ar zemo respondentu skaitu. 2024.gada aptaujā tika intervēti divreiz vairāk jaunieši, tādēļ arī dati ir uzticamāki.

Tabula Nr. 1. Latvijas iedzīvotāji, kuri izjūt piederību Latvijai 2023. gadā un 2024. gada augustā. Vidējais rādītājs vecuma grupā 18-75 2024. gada augustā: 70%. Avots: Sabiedrības saliedētības indeksa aptauja 2023 un Sabiedrības saliedētības indeksa starpizpētes aptauja 2024.

Vecums	18-24 gadi		25-34 gadi		35-44 gadi		45-54 gadi		55-64 gadi		65-75 gadi	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
	73%	76%	74%	67%	80%	69%	72%	66%	77%	70%	78%	77%
Izglītība	Pamatizglītība		Vidējā, profesionālā izglītība		Augstākā izglītība							
	2023	2024	2023	2024	2023	2024						
	59%	63%	74%	68%	86%	78%						
Sarunvaloda ģimenē	Latviešu		Krievu									
	2023	2024	2023	2024								
	86%	79%	60%	57%								
Pilsonība	Latvijas pilsonis		Latvijas nepilsonis									
	2023	2024	2023	2024								
	80%	74%	56%	46%								
Mēneša ienākumi uz vienu cilvēku ģimenē	Zemi		Vidēji zemi		Vidēji		Vidēji augsti		Augsti			
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024		
	68%	66%	76%	72%	85%	72%	78%	70%	80%	76%		
Apdzīvota vieta	Rīga		Cita pilsēta		Lauki							
	2023	2024	2023	2024	2023	2024						
	75%	71%	69%	67%	86%	78%						

2.2.2 Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri neiebilstu, ja kaimiņos dzīvotu kādas potenciāli marginalizējamās mazākuma grupas pārstāvis

Aptuveni trešā daļa (30%) Latvijas iedzīvotāju neiebilstu, ja kaimiņos dzīvotu kādas potenciāli marginalizējamās mazākuma grupas pārstāvis¹. Tas ir sliktāks rādītājs nekā 2020.gadā, kad iebildumu nebūtu 34%.

Tabulā nr. 2 apkopotie rezultāti norāda, ka cilvēkiem ar augstāko izglītību retāk ir iebildumi dzīvot kaimiņos šādu grupu pārstāvjiem. Savukārt laukos dzīvojošajiem iedzīvotājiem un cilvēkiem ar zemākiem ienākumiem ir lielākas pretenzijas.

Neparasti, ka tolerance strauji samazinājusies cilvēkiem ar augstāko izglītību un arī augstiem ienākumiem.

Tabula Nr. 2. *Latvijas iedzīvotāji, kuri neiebilstu, ja kaimiņos dzīvotu kādas potenciāli marginalizējamās mazākuma grupas pārstāvis 2020. gadā un 2024. gada augustā. Vidējais rādītājs vecuma grupā 18-75 2024. gada augustā: 30%. Avots: Providus aptauja 2020 un Sabiedrības saliedētības indeksa starpizpētes aptauja 2024.*

Vecums	18-24 gadi		25-34 gadi		35-44 gadi		45-54 gadi		55-64 gadi		65-75 gadi	
	2020	2024	2020	2024	2020	2024	2020	2024	2020	2024	2020	2024
	35%	39%	37%	30%	33%	26%	41%	27%	31%	33%	29%	30%
Izglītība	Pamatizglītība		Vidējā, profesionālā izglītība		Augstākā izglītība							
	2020	2024	2020	2024	2020	2024						
	36%	31%	34%	32%	35%	26%						
Sarunvaloda ģimenē	Latviešu		Krievu									
	2020	2024	2020	2024								
	36%	31%	31%	28%								
Pilsonība	Latvijas pilsonis		Latvijas nepilsonis									
	2020	2024	2020	2024								

¹ Tika mērīta attieksme pret šādām personu grupām: 1) cilvēkiem no Eiropas valstīm (piem., francūžiem, vāciešiem); 2) cilvēkiem no Dienvidāzijas valstīm (piem., indiešiem, pakistāniešiem); 3) gejiem, lesbietēm, transpersonām; 4) romiem (čigāniem); 5) cilvēkiem ar fiziska rakstura invaliditāti; 6) cilvēkiem ar garīga rakstura invaliditāti; 7) musulmaņiem; 8) ebrejiem.

	34%	30%	38%	29%						
Mēneša ienākumi uz vienu cilvēku ģimenē	Zemi		Vidēji zemi		Vidēji		Vidēji augsti		Augsti	
	2020	2024	2020	2024	2020	2024	2020	2024	2020	2024
	37%	33%	33%	33%	33%	31%	34%	31%	36%	28%
Apdzīvota vieta	Rīga		Cita pilsēta		Lauki					
	2020	2024	2020	2024	2020	2024				
	34%	28%	35%	29%	34%	34%				

2.2.3 Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri izjūt kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem

43% Latvijas iedzīvotāju izjūt kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem. Tas ir sliktāks rādītājs nekā 2023.gadā, kad kopības izjūta bija 53% Latvijas iedzīvotājiem. Ievērojami zemāka kopības sajūta (nekā vidējam Latvijas iedzīvotājam) ir cilvēkiem, kuri ģimenē runā krieviski, kā arī nepilsoņiem.

Tabulā nr. 3 redzams, ka kopības izjūta ir samazinājusies visās sabiedrības grupās, vairākās pat par vairāk, nekā 10 procentpunktiem.

Tabula Nr. 3. *Latvijas iedzīvotāji, kuri izjūt kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem 2023. gadā un 2024. gada augustā. Vidējais rādītājs vecuma grupā 18-75 2024. gada augustā: 43%. Avots: Sabiedrības saliedētības indeksa aptauja 2023 un Sabiedrības saliedētības indeksa starpizpēti aptauja 2024.*

Vecums	18-24 gadi		25-34 gadi		35-44 gadi		45-54 gadi		55-64 gadi		65-75 gadi	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
	48%	40%	52%	40%	50%	43%	49%	42%	57%	46%	60%	46%
Izglītība	Pamatizglītība		Vidējā, profesionālā izglītība		Augstākā izglītība							
	2023	2024	2023	2024	2023	2024						
	48%	36%	52%	43%	58%	46%						
Sarunvaloda ģimenē	Latviešu		Krievu									

	2023	2024	2023	2024						
	61%	50%	40%	32%						
Pilsonība	Latvijas pilsonis		Latvijas nepilsonis							
	2023	2024	2023	2024						
	55%	45%	43%	31%						
Mēneša ienākumi uz vienu cilvēku ģimenē	Zemi		Vidēji zemi		Vidēji		Vidēji augsti		Augsti	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
	50%	41%	50%	44%	61%	47%	57%	37%	54%	46%
Apdzīvota vieta	Rīga		Cita pilsēta		Lauki					
	2023	2024	2023	2024	2023	2024				
	43%	36%	57%	44%	60%	50%				

2.2.4 Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka Latvijas cilvēkiem ir daudz kā kopīga

Lielākā daļa (66%) Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka Latvijas cilvēkiem ir daudz kā kopīga. Iepriekšējo reizi šī vērtība tika mērīta 2023.gadā, bet tikai Latvijas pilsoņiem (Eiropas aptaujā). Salīdzinot Latvijas pilsoņu atbildes 2023.gadā un 2024.gadā, jāsecina, ka sajūta par to, ka Latvijas cilvēkiem ir daudz kā kopīga, ir būtiski samazinājusies – no 79% 2023.gadā uz 67% 2024.gadā.

Sajūta, ka Latvijas cilvēkiem ir daudz kā kopīga, ir izteikti zema starp cilvēkiem, kuri ģimenē runā krieviski vai nepilsoņiem, kā arī cilvēkiem ar pamatizglītību un cilvēkiem ar zemiem ienākumiem (Tabula nr. 4). Jaunieši biežāk uzskata, ka Latvijas cilvēkiem ir daudz kā kopīga.

Tabula Nr. 4. Latvijas iedzīvotāji, kuri uzskata, ka Latvijas cilvēkiem ir daudz kā kopīga 2024. gada augustā. Vidējais rādītājs vecuma grupā 18-75: 66%. Avots: Sabiedrības saliedētības indeksa starpizpētes aptauja 2024 un Standarta Eiropas aptauja 99 (pavasaris 2023).

Vecums	18-24 gadi	25-34 gadi	35-44 gadi	45-54 gadi	55-64 gadi	65-75 gadi
	76%	69%	64%	62%	65%	65%
Izglītība	Pamatizglītība	Vidējā, profesion	Augstākā izglītība			

	Ālā izglītība				
	57%	66%	68%		
Sarunvaloda ģimenē	Latviešu	Krievu			
	71%	58%			
Pilsonība	Latvijas pilsonis	Latvijas nepilsonis			
	2023	2024			
	79%	67%	54%		
Mēneša ienākumi uz vienu cilvēku ģimenē	Zemi	Vidēji zemi	Vidēji	Vidēji augsti	Augsti
	60%	68%	67%	65%	74%
Apdzīvota vieta	Rīga	Cita pilsēta	Lauki		
	65%	63%	70%		

III Rādītāji, kuri attiecas uz sociālajām attiecībām

3.1. Fona informācija no Eurostat datubāzēm par sociālajām attiecībām

Fona informācija no Eurostat datubāzēm par sociālo attiecību indikatoriem

- Pašnāvību skaits Latvijā kopš 2011. gada izteikti samazinās; 2021. gadā tas bija 13,4 uz 100 000 iedzīvotājiem, ar vīriešu rādītājiem starp sliktākajiem ES, bet sieviešu – starp labākajiem.
- 2022.gadā 6,6% Latvijas iedzīvotāju gada laikā nekontaktējās ar draugiem, kas ir būtiski pasliktinājies kopš 2015. gada un ir sliktākais rādītājs ES.

3.2. Atjaunotās radara vērtības par sociālajām attiecībām

Starpizpētes aptaujā 2024. gada augustā tika uzdoti pieci jautājumi, kas attiecas uz sociālajām attiecībām.

3.2.1 Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka ir svarīgi piedalīties vēlēšanās

Uztraucoši, ka mazāk kā puse Latvijas iedzīvotāju (44%) uzskata, ka ir svarīgi piedalīties vēlēšanās. Iepriekšējo reizi šī vērtība tika mērīta 2023.gadā, bet tikai Latvijas pilsoņiem (Eiropas barometra aptaujā). Salīdzinot Latvijas pilsoņu atbildes 2023.gadā un 2024.gadā, jāsecina, ka sajūta par to, ka vēlēšanās ir svarīgi piedalīties ir pat samazinājusies: no 56% 2023.gadā uz 49% 2024.gadā.

Likumsakarīgi, ka vēlēšanu svarīguma apziņas nav Latvijas nepilsoņiem, jo viņiem nav balsstiesību. Vienlaikus kritiski zema sajūta par vēlēšanu nozīmīgumu ir arī cilvēkiem ar zemiem ienākumiem un Latvijas krieviski runājošajiem iedzīvotājiem. Jo augstāka izglītība un ienākumi, jo vairāk cilvēki uzskata, ka dalība vēlēšanās ir svarīga. Arī starp jauniešiem vēlēšanu nozīmes apziņa ir lielāka.

Tabula Nr. 5. Latvijas iedzīvotāji, kuri uzskata, ka ir svarīgi piedalīties vēlēšanās 2024. gada augustā. Vidējais rādītājs vecuma grupā 18-75: 44%. Avots: Sabiedrības saliedētības indeksa starpizpētes aptauja 2024 un Eiropas Parlamenta Eiropas barometrs 2023.

Vecums	18-24 gadi	25-34 gadi	35-44 gadi	45-54 gadi	55-64 gadi	65-75 gadi
	56%	51%	44%	41%	40%	41%
Izglītība	Pamatizg	Vidējā,	Augstākā			

	lītība	profesionālā izglītība	izglītība		
	40%	37%	60%		
Sarunvaloda ģimenē	Latviešu	Krievu			
	54%	29%			
Pilsonība	Latvijas pilsonis	Latvijas nepilsonis			
	2023	2024			
	56%	49%	14%		
Mēneša ienākumi uz vienu cilvēku ģimenē	Zemi	Vidēji zemi	Vidēji	Vidēji augsti	Augsti
	34%	39%	40%	47%	66%
Apdzīvota vieta	Rīga	Cita pilsēta	Lauki		
	48%	40%	45%		

3.2.2 Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka viņu balsij Latvijā ir nozīme

Mazāk kā puse (41%) Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka viņu balsij Latvijā ir nozīme. Iepriekšējo reizi šī vērtība tika mērīta 2023.gadā, bet tikai Latvijas pilsoņiem (Eiropas aptaujā). Salīdzinot Latvijas pilsoņu atbildes 2023.gadā un 2024.gadā, jāsecina, ka sajūta par savas balss nozīmi ir uzlabojusies: no 42% 2023.gadā līdz 46% no Latvijas pilsoņiem 2024.gadā.

Sajūta, ka manai balsij ir nozīme, ir īpaši zema cilvēkiem, kuri ģimenē runā krieviski un nepilsoņiem, kā arī cilvēkiem ar zemiem ienākumiem. Visoptimistiskākie par savu ietekmi ir jaunieši 18-24 gadu vecumā un cilvēki ar augstiem ienākumiem, kā arī ar augstāko izglītību.

Tabula Nr. 6. Latvijas iedzīvotāji, kuri uzskata, ka viņu balsij Latvijā ir nozīme 2024. gada augustā. Vidējais rādītājs vecuma grupā 18-75: 41%. Avots: Sabiedrības saliedētības indeksa starpizpētes aptauja 2024 un Standarta Eiropabarometrs 99 (pavasaris 2023).

Vecums	18-24 gadi	25-34 gadi	35-44 gadi	45-54 gadi	55-64 gadi	65-75 gadi
	60%	46%	44%	36%	36%	34%
Izglītība	Pamatizglītība	Vidējā, profesionālā izglītība	Augstākā izglītība			
	33%	37%	51%			
Sarunvaloda ģimenē	Latviešu	Krievu				
	52%	22%				
Pilsonība	Latvijas pilsonis		Latvijas nepilsoņi			
	2023	2024				
	42%	46%	10%			
Mēneša ienākumi uz vienu cilvēku ģimenē	Zemi	Vidēji zemi	Vidēji	Vidēji augsti	Augsti	
	24%	32%	43%	44%	61%	
Apdzīvota vieta	Rīga	Cita pilsēta	Lauki			
	43%	39%	42%			

3.2.3 Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka lielākajai daļai cilvēku var uzticēties

Aptuveni trešā daļa (34%) Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka lielākajai daļai cilvēku var uzticēties. Tas ir sliktāks rādītājs nekā 2023.gadā, kad šādi uzskatīja 39%.

Uzticēšanās līmenis ir joprojām saistīts ar izglītības līmeni un ienākumu līmeni: jo augstāka izglītība un lielāki ienākumi, jo vairāk cilvēki uzticas citiem (Tabula nr. 7). Neparasti un satraucoši, ka jaunākajās paaudzēs uzticēšanās nav augstāka kā Padomju Savienībā izaugušajās paaudzēs.

Uzticēšanās ir mazinājusies visās nozīmīgajās demogrāfiskajās grupās. Tāpat satraucoši, ka uzticēšanās līmenis gada laikā visvairāk kritis cilvēkiem ar augstiem un vidēji augstiem ienākumiem – pat par vairāk nekā 10 procentpunktiem.

Tabula Nr. 7. *Latvijas iedzīvotāji, kuri uzskata, ka lielākajai daļai cilvēku var uzticēties 2023. gadā un 2024. gada augustā. Vidējais rādītājs vecuma grupā 18-75 2024. gada augustā: 34%. Avots: Sabiedrības saliedētības indeksa aptauja 2023 un Sabiedrības saliedētības indeksa starpizpētes aptauja 2024.*

Vecums	18-24 gadi		25-34 gadi		35-44 gadi		45-54 gadi		55-64 gadi		65-75 gadi	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
	38%	34%	38%	27%	38%	32%	37%	31%	42%	37%	40%	41%
Izglītība	Pamatizglītība		Vidējā, profesionālā izglītība		Augstākā izglītība							
	2023	2024	2023	2024	2023	2024						
	19%	26%	39%	32%	44%	39%						
Sarunvaloda ģimenē	Latviešu		Krievu									
	2023	2024	2023	2024								
	41%	35%	35%	30%								
Pilsonība	Latvijas pilsonis		Latvijas nepilsonis									
	2023	2024	2023	2024								
	40%	34%	33%	32%								
Mēneša ienākumi uz vienu cilvēku ģimenē	Zemi		Vidēji zemi		Vidēji		Vidēji augsti		Augsti			
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024		
	34%	28%	32%	31%	42%	39%	44%	34%	50%	39%		
Apdzīvota vieta	Rīga		Cita pilsēta		Lauki							
	2023	2024	2023	2024	2023	2024						
	43%	34%	34%	31%	41%	39%						

3.2.4 Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri pēdējos gados nav iesaistījušies papildus pilsoniskās aktivitātēs (kas nav dalība vēlēšanās)

63% Latvijas iedzīvotāju pēdējos gados, papildus vēlēšanām, nav piedalījušies pilsoniskās aktivitātēs². Šis rādītājs ir būtiski uzlabojies salīdzinājumā ar 2020.gadu, kad tas tika izmērīts. Toreiz 81% Latvijas iedzīvotāju neiesaistījās pilsoniskajās aktivitātēs.

Tabulā nr. 8 apkopotie dati liecina, ka pilsoniskā aktivitāte ir augstāka cilvēkiem, kuriem nav LV pilsonība, un tiem, kuri ģimenē runā krieviski. Tāpat aktivitāte ir saistīta ar ienākumu līmeni un izglītības līmeni: jo mazāki ienākumi un zemāks izglītības līmenis, jo vairāk neiesaistās papildus pilsoniskajās aktivitātēs.

Kopš 2020.gada, pilnīgi visas svarīgās demogrāfiskās grupas ir kļuvušas izteikti pilsoniski aktīvākas, sevišķi jaunieši (uzlabojums par vairāk nekā 30 procentpunktiem) un cilvēki ar augstiem ienākumiem (20 procentpunktu uzlabojums).

Tabula Nr. 8. *Latvijas iedzīvotāji, kuri pēdējos gados nav iesaistījušies papildus pilsoniskās aktivitātēs (kas nav dalība vēlēšanās) 2020. gadā un 2024. gada augustā. Vidējais rādītājs vecuma grupā 18-75 2024. gada augustā: 63%. Avots: Providus aptauja 2020 un Sabiedrības saliedētības indeksa starpizpētes aptauja 2024.*

Vecums	18-24 gadi		25-34 gadi		35-44 gadi		45-54 gadi		55-64 gadi		65-75 gadi	
	2020	2024	2020	2024	2020	2024	2020	2024	2020	2024	2020	2024
	93%	58%	82%	55%	73%	58%	79%	64%	81%	68%	86%	71%
Izglītība	Pamatizglītība		Vidējā, profesionālā izglītība		Augstākā izglītība							
	2020	2024	2020	2024	2020	2024						
	94%	67%	84%	69%	69%	49%						
Sarunvaloda ģimenē	Latviešu		Krievu									
	2020	2024	2020	2024								

² Atbildes uz šādi formulētu jautājumu: Vai Jūs pēdējo divu gadu laikā esat darījuši kādu no šīm darbībām (atzīmēt visu, kas atbilst)? 1. Sazinājos ar manis ievēlētajiem deputātiem pašvaldībā vai Saeimā; 2) Piedalījos piketā vai citā protesta akcijā; 3) Lai atrisinātu kādu visai sabiedrība svarīgu problēmu, ziedoju tās risināšanai savu brīvo laiku vai līdzekļus; 4) Piedalījos pašvaldības vai valsts institūcijas organizētā apspriedē, kur pausu savu viedokli; 5) Parakstīju petīciju, sabiedriski svarīgu iniciatīvu vai atklāto vēstli; 6) Nedarīju neko no šeit minētā; 7) Neatceros/NA.

	77%	58%	87%	70%						
Pilsonība	Latvijas pilsonis		Latvijas nepilsonis							
	2020	2024	2020	2024						
	80%	60%	91%	83%						
Mēneša ienākumi uz vienu cilvēku ģimenē	Zemi		Vidēji zemi		Vidēji		Vidēji augsti		Augsti	
	2020	2024	2020	2024	2020	2024	2020	2024	2020	2024
	87%	81%	85%	73%	80%	68%	81%	59%	70%	36%
Apdzīvota vieta	Rīga		Cita pilsēta		Lauki					
	2020	2024	2020	2024	2020	2024				
	79%	55%	87%	67%	77%	66%				

3.2.5 Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri neuzticas nevienai no demokrātijas pamatinstitūcijām

36% Latvijas iedzīvotāju neuzticas (nemaz vai daļēji) nevienai no demokrātijas pamatinstitūcijām³. Tas nav īpaši mainījies kopš 2020.gada, kad tika uzdots analogisks jautājums. Toreiz neuzticēšanās bija 35%.

Gluži kā 2020. gadā, šādu iedzīvotāju izteikti vairāk ir starp nepilsoņiem, cilvēkiem, kas ģimenē runā krieviski un cilvēkiem ar zemiem ienākumiem (Tabula 9). Uzticības trūkums demokrātijas pamatinstitūcijām ir krietni mazāks starp jauniešiem 18-24 gadu vecumā un nedaudz mazāks cilvēkiem ar augstāko izglītību.

³ Jautājums tika formulēts šādi: Es Jums nosaukšu vairākas institūcijas. Lūdzu pasakiet, kurām Jūs pilnībā vai daļēji uzticiaties! 1) Saeimai; 2) Ministru kabinetam; 3) pašvaldībām; 4) tiesu sistēmai; 5) sabiedriskajiem medijiem; 6) sabiedriskajām organizācijām; 7) Neuzticos nevienai no šīm; 8) Grūti pateikt/NA.

Tabula Nr. 9. Latvijas iedzīvotāji, kuri neuzticas nevienai no demokrātijas pamatinstitūcijām 2020. gadā un 2024. gada augustā. Vidējais rādītājs vecuma grupā 18-75 2024. gada augustā: 36%. Avots: Providus aptauja 2020 un Sabiedrības saliedētības indeksa starptautiskā aptauja 2024.

Vecums	18-24 gadi		25-34 gadi		35-44 gadi		45-54 gadi		55-64 gadi		65-75 gadi	
	2020	2024	2020	2024	2020	2024	2020	2024	2020	2024	2020	2024
	32%	22%	35%	34%	38%	37%	38%	41%	32%	40%	32%	35%
Izglītība	Pamatizglītība		Vidējā, profesionālā izglītība		Augstākā izglītība							
	2020	2024	2020	2024	2020	2024						
	45%	39%	38%	40%	25%	28%						
Sarunvaloda ģimenē	Latviešu		Krievu									
	2020	2024	2020	2024								
	31%	28%	42%	50%								
Pilsonība	Latvijas pilsonis		Latvijas nepilsonis									
	2020	2024	2020	2024								
	33%	34%	47%	53%								
Mēneša ienākumi uz vienu cilvēku ģimenē	Zemi		Vidēji zemi		Vidēji		Vidēji augsti		Augsti			
	2020	2024	2020	2024	2020	2024	2020	2024	2020	2024		
	46%	46%	39%	38%	30%	36%	31%	31%	22%	30%		
Apdzīvota vieta	Rīga		Cita pilsēta		Lauki							
	2020	2024	2020	2024	2020	2024						
	35%	35%	36%	39%	33%	34%						

IV Rādītāji, kuri attiecas uz ekonomisko solidaritāti

4.1. Fona informācija no Eurostat datubāzēm par ekonomisko solidaritāti

- Lai gan kopš 2014. gada ienākumu nevienlīdzība Latvijā nedaudz samazinājusies, 2023. gadā bagātāko 20% Latvijas iedzīvotāju ienākumi bija 6,2 reizes lielāki nekā trūcīgāko 20% ienākumi, kas ir trešais augstākais nevienlīdzības rādītājs ES.
- Trūcīgāko 40% iedzīvotāju ienākumu īpatsvars kopš 2014. gada nedaudz palielinājās, 2023. gadā sasniedzot 18,8%, tomēr Latvija joprojām ir trešā nevienlīdzīgākā valsts ES pēc šī rādītāja.
- Ilgtermiņa bezdarba līmenis Latvijā kopš 2009. gada samazinās; 2023. gadā tas bija 1,8% darbspējīgo, tuvu ES vidējam.
- Tikai 45,3% Latvijas iedzīvotāju vecumā no 16 līdz 74 gadiem ir vismaz pamata digitālās iemaņas; kopš 2021. gada rādītājs nedaudz pasliktinājies, un 2023. gadā tas ir viens no zemākajiem ES.
- Pārāgri mācības pārtraukušo jauniešu (18–24 gadi) īpatsvars Latvijā kopš 2002. gada būtiski samazinājies, 2023. gadā sasniedzot 7,7%, kas ir neliels pasliktinājums salīdzinājumā ar 2022. gadu un tuvu ES vidējam.
- Vidējais veselīgu dzīves gadu skaits Latvijā kopš dzimšanas ir 54,2 gadi; kopš 2013. gada ir neliels uzlabojums, taču tas joprojām ir zemākais rādītājs ES.
- Novēršamās mirstības rādītājs Latvijā kopš 2011. gada uzlabojies, 2021. gadā sasniedzot 644 uz 100 000 iedzīvotājiem, tomēr tas joprojām ir trešais sliktākais ES.
- Sieviešu īpatsvars Latvijas parlamentā kopš 2013. gada pieaudzis; 2023. gadā tas sasniedza 32%, kas ir tuvu ES vidējam rādītājam.
- Sieviešu īpatsvars valdībā kopš 2013. gada svārstījies; 2023. gadā tas ir 32%, tuvu ES vidējam līmeni.

4.2. Atjaunotās radara vērtības par ekonomisko solidaritāti

2024. gada augusta starpizpētes aptaujā tika uzdoti pieci jautājumi, kuri saistīti ar ekonomisko solidaritāti.

4.2.1 Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka šobrīd Latvijā viņiem ir vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu kā citiem cilvēkiem

36% Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka šobrīd Latvijā viņiem ir vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu kā citiem cilvēkiem.

Iepriekšējo reizi šī vērtība tika mērīta 2022.gadā, bet tikai Latvijas pilsoņiem (Eiropabarometra aptaujā). Salīdzinot Latvijas pilsoņu atbildes 2022.gadā un 2024.gadā, jāsecina, ka ir pasliktinājums: toreiz 42% Latvijas pilsoņu uzskatīja, ka viņiem ir vienlīdzīgas iespējas, bet 2024.gadā tā uzskata 38% pilsoņu.

Latvijas ģimenēs krieviski runājošie cilvēki maz tic savu iespēju vienlīdzībai. Savām iespējām visvairāk tic cilvēki ar augstiem ienākumiem, jaunieši un cilvēki ar augstāko izglītību.

Tabula Nr. 9. Latvijas iedzīvotāji, kuri uzskata, ka šobrīd Latvijā viņiem ir vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu kā citiem cilvēkiem 2024. gada augustā. Vidējais rādītājs vecuma grupā 18-75: 36%. Avots: Sabiedrības saliedētības indeksa starpizpētes aptauja 2024 un Taisnīguma Eiropabarometrs 2022.

Vecums	18-24 gadi	25-34 gadi	35-44 gadi	45-54 gadi	55-64 gadi	65-75 gadi
	50%	44%	39%	29%	32%	27%
Izglītība	Pamatizg lītība	Vidējā, profesion ālā izglītība	Augstākā izglītība			
	31%	30%	47%			
Sarunvaloda ģimenē	Latviešu	Krievu				
	41%	26%				
Pilsonība	Latvijas pilsonis		Latvijas nepilsoni s			
	202 2	202 4				
	42 %	38 %	22%			
Mēneša ienākumi uz vienu cilvēku ģimenē	Zemi	Vidēji zemi	Vidēji	Vidēji augsti	Augsti	
	24%	28%	35%	40%	58%	
Apdzīvota vieta	Rīga	Cita pilsēta	Lauki			
	40%	30%	39%			

4.2.2 Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka Latvijā ienākumu atšķirības starp cilvēkiem ir pārāk lielas

Lielākā daļa (82%) Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka ienākumu atšķirības starp cilvēkiem ir pārāk lielas. Iepriekšējo reizi šī vērtība tika mērīta 2022.gadā, bet tikai Latvijas pilsoņiem (Eiropas barometra aptaujā). Salīdzinot Latvijas pilsoņu atbildes 2022.gadā un 2024.gadā, jāsecina, ka ir uzlabojums: 2022.gadā tā uzskatīja 86% Latvijas pilsoņu.

Sajūta par to, ka ienākumu atšķirības Latvijā ir pārāk lielas, ir salīdzinoši vienmērīgi sadalītas dažādās demogrāfiskajās grupās, bet īpaši izteiktas vecākajām paaudzēm.

Tabula Nr. 10. Latvijas iedzīvotāji, kuri uzskata, ka Latvijā ienākumu atšķirības starp cilvēkiem ir pārāk lielas 2024. gada augustā. Vidējais rādītājs vecuma grupā 18-75: 82%. Avots: Sabiedrības saliedētības indeksa starptautiskā aptauja 2024 un Taisnīguma Eiropas barometrs 2022.

Vecums	18-24 gadi	25-34 gadi	35-44 gadi	45-54 gadi	55-64 gadi	65-75 gadi
	72%	76%	77%	85%	85%	92%
Izglītība	Pamatizg lītība	Vidējā, profesion ālā izglītība	Augstākā izglītība			
	81%	83%	80%			
Sarunvaloda ģimenē	Latviešu	Krievu				
	81%	84%				
Pilsonība	Latvijas pilsonis		Latvijas nepilsoni s			
	202 2	202 4				
	86 %	82 %	80%			
Mēneša ienākumi uz vienu cilvēku ģimenē	Zemi	Vidēji zemi	Vidēji	Vidēji augsti	Augsti	
	85%	82%	85%	83%	74%	
Apdzīvota vieta	Rīga	Cita pilsēta	Lauki			
	79%	81%	87%			

4.2.3 Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka ir pieņemami neuzrādīt savus ienākumus, lai izvairītos no nodokļu nomaksas

18% Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka ir pieņemami neuzrādīt savus ienākumus, lai izvairītos no nodokļu nomaksas. Iepriekšējo reizi šī vērtība tika mērīta 2019.gadā, bet tikai Latvijas pilsoņiem (Eiropas barometra aptaujā). Salīdzinot Latvijas pilsoņu atbildes 2019.gadā un 2024.gadā, jāsecina, ka nav ne uzlabojumu, ne pasliktinājumu – proti, bija un ir 18%.

Neparasti, ka attiecībā pret šo rādītāju nav novērojamas būtiskas atšķirības starp sabiedrības grupām (Tabula nr. 11).

Tabula Nr. 11. Latvijas iedzīvotāji, kuri uzskata, ka ir pieņemami neuzrādīt savus ienākumus, lai izvairītos no nodokļu nomaksas 2024. gada augustā. Vidējais rādītājs vecuma grupā 18-75: 18%. Avots: Sabiedrības saliedētības indeksa starptautiskā aptauja 2024 un Nedeklarētā darba Eiropas barometrs 2019.

Vecums	18-24 gadi		25-34 gadi		35-44 gadi	45-54 gadi	55-64 gadi	65-75 gadi
	16%		17%		20%	23%	17%	14%
Izglītība	Pamatizglītība		Vidējā, profesionālā izglītība		Augstā kā izglītība			
	21%		20%		14%			
Sarunvaloda ģimenē	Latviešu		Krievu					
	17%		19%					
Pilsonība	Latvijas pilsonis		Latvijas nepilsonis					
	2019	2024						
	18%	18%	20%					
Mēneša ienākumi uz vienu cilvēku ģimenē	Zemi		Vidēji zemi		Vidēji	Vidēji augsti	Augsti	
	21%		16%		17%	14%	21%	
Apdzīvota vieta	Rīga		Cita pilsēta		Lauki			
	15%		18%		21%			

4.2.4 Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka par valsts pakalpojumiem ir pieņemami dot kukuļus

21% Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka par valsts pakalpojumiem ir pieņemami dot kukuļus. Iepriekšējo reizi šī vērtība tika mērīta 2023. gadā, bet tikai Latvijas pilsoņiem (Eiropas Komisijas aptaujā). Salīdzinot Latvijas pilsoņu atbildes 2023.gadā un 2024.gadā, jāsecina, ka situācija ir nedaudz uzlabojusies: 2023.gadā šādi uzskatīja 23% no pilsoņiem, 2024.gadā – 20%.

Korupcijas tolerance ir lielāka cilvēkiem, kuri ģimenē sazinās krieviski un nepilsoņiem (Tabula nr. 12).

Tabula Nr. 12. Latvijas iedzīvotāji, kuri uzskata, ka par valsts pakalpojumiem ir pieņemami dot kukuļus 2024. gada augustā. Vidējais rādītājs vecuma grupā 18-75: 21%. Avots: Sabiedrības saliedētības indeksa starpizpētes aptauja 2024 un Korupcijas Eiropas Komisijas aptauja 2023.

Vecums	18-24 gadi	25-34 gadi	35-44 gadi	45-54 gadi	55-64 gadi	65-75 gadi
	20%	19%	27%	27%	16%	17%
Izglītība	Pamatzglītība	Vidējā, profesionālā izglītība	Augstākā izglītība			
	19%	22%	21%			
Sarunvaloda ģimenē	Latviešu	Krievu				
	18%	28%				
Pilsonība	Latvijas pilsonis		Latvijas nepilsoņi			
	2023	2024				
	23 %	20 %	28%			
Mēneša ienākumi uz vienu cilvēku ģimenē	Zemi	Vidēji zemi	Vidēji	Vidēji augsti	Augsti	
	22%	18%	26%	26%	18%	
Apdzīvota vieta	Rīga	Cita pilsēta	Lauki			
	27%	20%	16%			

4.2.5 Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri pēdējo 12 mēnešu laikā pieredzējuši korupciju

15% Latvijas iedzīvotāju pēdējo 12 mēnešu laikā ir pieredzējuši korupciju⁴. Neparasti, bet kopš 2023. gada, kad šis rādītājs tika iepriekšējo reizi mērīts Latvijas pilsoņiem (Eiobarometra aptaujā), korupcijas pieredze ir būtiski palielinājusies: 2023.gadā korupciju bija pieredzējuši 7% Latvijas pilsoņu, bet 2024.gadā par šādu pieredzi liecināja jau 16%.

Tabulā nr. 12 apkopotie dati liecina, ka korupcijas pieredze ir īpaši raksturīga cilvēkiem ar augstiem ienākumiem.

Tabula Nr. 12. *Latvijas iedzīvotāji, kuri pēdējo 12 mēnešu laikā pieredzējuši korupciju 2024. gada augustā. Vidējais rādītājs vecuma grupā 18-75: 15%. Avots: Sabiedrības saliedētības indeksa starpizpētes aptauja 2024 un Korupcijas Eiobarometrs 2023.*

Vecums	18-24 gadi		25-34 gadi	35-44 gadi	45-54 gadi	55-64 gadi	65-75 gadi
	17%		15%	16%	17%	14%	11%
Izglītība	Pamatizglītība		Vidējā, profesionālā izglītība	Augstākā izglītība			
	19%		15%	14%			
Sarunvaloda ģimenē	Latviešu		Krievu				
	17%		13%				
Pilsonība	Latvijas pilsonis		Latvijas nepilsonis				
	2023	2024					
	7%	16%	9%				
Mēneša ienākumi uz vienu cilvēku ģimenē	Zemi		Vidēji zemi	Vidēji	Vidēji augsti	Augsti	
	17%		11%	10%	12%	25%	

⁴ Jautājums tika formulēts šādi: "Pēdējo 12 mēnešu laikā vai esat pieredzējis korupcijas gadījumu vai to novērojis? (atļautas vairākas atbilde)" Atbilžu varianti: 1) jā, pieredzēju; 2) jā, novēroju; 3) nē; 4) (spontāni) atsakās atbildēt; 5) nezinu.

Apdzīvota vieta	Rīga	Cita pilsēta	Lauki
	16%	15%	14%

V Svarīgākie secinājumi

Labās ziņas:

1. **Kopš 2020.gada ir būtiski pieaugusi Latvijas iedzīvotāju pilsoniskā aktivitāte, turklāt visās svarīgajās demogrāfiskajās grupās.** 2020.gadā 81% no iedzīvotājiem neiesaistījās pilsoniskās aktivitātēs (papildus vēlēšanām), 2024.gadā - nu jau tikai 63%.
2. **Politiskās ietekmes uztveres pieaugums:** pilsoņi biežāk uzskata, ka viņu balsij Latvijā ir nozīme (2024.gadā 46%, 2023.gadā - 42%).
3. **Kukuļdošanas tolerances samazināšanās:** Tolerance pret kukuļdošanu par valsts pakalpojumiem ir nedaudz samazinājusies starp pilsoņiem no 23% 2023. gadā uz 20% 2024. gadā.
4. **Ienākumu nevienlīdzības uztveres samazināšanās:** Uztvere, ka ienākumu atšķirības starp cilvēkiem Latvijā ir pārāk lielas, ir nedaudz samazinājusies starp pilsoņiem no 86% 2022. gadā uz 82% 2024. gadā.

Sliktās ziņas:

5. **Latvijas iedzīvotāji mazāk paši izjūt kopību ar citiem Latvijas iedzīvotājiem un retāk uzskata, ka Latvijas iedzīvotājiem principā ir daudz kā kopīga.** Kopības izjūta ar citiem Latvijas iedzīvotājiem ir kritusies no 53% 2023. gadā uz 43% 2024. gadā. Par vairāk nekā desmit procentpunktiem retāk respondenti arī norāda, ka Latvijas iedzīvotājiem ir daudz kā kopīga.
6. **Samazinās sajūta, ka vēlēšanās ir svarīgi piedalīties.** 2023. gadā 56% Latvijas pilsoņu uzskatīja, ka svarīgi piedalīties vēlēšanās, bet 2024.gadā jau tikai 49%. Tātad nu jau vairākums no pilsoņiem nav pārliecināts, ka vēlēšanās ir nozīme.
7. **Tolerances pret mazākumgrupām samazināšanās:** tolerance pret potenciāli marginalizēto mazākumgrupu pārstāvjiem kopš 2020.gada ne tikai neaug, bet nedaudz samazinās - turklāt īpaši izteikti turīgākajā sabiedrības daļā.
8. **Samazinās uzticēšanās līdzcilvēkiem.** Uzticēšanās citiem cilvēkiem ir samazinājusies no 39% 2023. gadā uz 34% 2024. gadā, turklāt uzticēšanās ir zema arī starp jaunāko paaudžu pārstāvjiem.
9. **Biežāka saskarsme ar korupciju.** Nezināmu iemeslu dēļ Latvijas pilsoņi gada laikā jūtami biežāk ir saskārušies ar korupciju: 2023.gadā ar to saskārās 7% pilsoņu, 2024.gadā - 16%.
10. **Samazinās Latvijas pilsoņu sajūta, ka viņiem ir vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu kā citiem.** Rādītājs bija 42% 2022.gadā un 38% 2024.gadā.
11. **Piederības sajūtas Latvijai samazināšanās:** Latvijas iedzīvotāju piederības sajūta Latvijai ir samazinājusies no 76% 2023. gadā uz 70% 2024. gadā, taču joprojām vērtējama kā augsta.

12. **Attieksmes pret nodokļu nemaksāšanu nemainība:** Tolerance pret izvairīšanos no nodokļu nomaksas, neuzrādot ienākumus, ir palikusi nemainīga – 18% starp pilsoņiem.
13. **Neuzticēšanās demokrātijas institūcijām stabilitāte:** Neuzticēšanās demokrātijas pamatinstitūcijām ir saglabājusies gandrīz nemainīga – 36% 2024. gadā salīdzinājumā ar 35% 2020. gadā.

VI Ieteikumi padziļinātajām analīzēm

Balstoties uz starpposma datiem, Providus piedāvā Sabiedrības integrācijas fondam vairākas idejas turpmākiem, padziļinātākiem pētījumiem. Šīs idejas izkārtotas prioritārā secībā:

1. Pētniecība par to, kādēļ strauji samazinās kopības izjūta Latvijas sabiedrībā un sajūta, ka Latvijas iedzīvotājiem ir daudz kā kopīga.
2. Pētījums par pilsonisko aktivitāti, lai saprastu, vai labie rezultāti (kopš 2020.gada) ir skaidrojami ar kādu specifisku līdzdalības formu (piemēram, petīcijas) vai arī ir vispārēji uzlabojumi.
3. Pētījums par to, kādēļ Latvijas pilsoņiem dalība vēlēšanās nešķiet svarīga.
4. Pētījums par to, kādēļ Latvijas iedzīvotāji aizvien retāk vēlas dzīvot kaimiņos potenciāli marginalizētajām grupām.
5. Pētījums par to, kādēļ Latvijā samazinās uzticēšanās līdzcilvēkiem.
6. Pētījums par to, kā tieši izpaužas Latvijas iedzīvotāju saskarsme ar korupciju.
7. Pētījums par to, kā Latvijas iedzīvotāji vērtē iespēju vienlīdzības jautājumus (dati norāda uz pretrunīgām tendencēm).
8. Pētījums par to, kādēļ Latvijā ir salīdzinoši augsta tolerance pret nodokļu nemaksāšanu.

Pielikums 1. Eurostat fona dati

Eurostat datu kopas **kā konteksts identitātes un piederības izjūtas indikatoriem:**

Indikators	Eurostat datu kods	LV rādītāja gads	LV rādītājs	Komentārs
Īpatsvars no Latvijas pastāvīgajiem iedzīvotājiem (nav valsts pilsoņi), kuri iegūst Latvijas pilsonību . Monitorējamā tendence: vai pieaug; ja nē, jāanalizē iemesli	migr_acqs	2022	0.39%	Dati ir pieejami no 2013.gada, kopumā ir izteikta tendence samazināties – proti, ar katru gadu aizvien mazāks īpatsvars no Latvijas pastāvīgajiem iedzīvotājiem iegūst Latvijas pilsonību.Latvijā 2022.gadā šis rādītājs bija zemākais starp ES valstīm. ES vidēji pilsonību iegūst vairāk nekā 2% no pastāvīgajiem iedzīvotājiem.
Emigrācija. Monitorējamā tendence: vai strauji pieaug vai samazinās. Fona tendence.	tps00177	2022	16680	Latvijas dati pieejami kopš 2011.gada. Kopā no Latvijas emigrējušo cilvēku skaitam ir tendence samazināties, bet 2022.gadā tas atkal diezgan būtiski pieaudzis.
Ārvalstnieku un bezvalstnieku skaits. Fona tendence.	migr_pop2ctz	2022	245009	Dati pieejami no 1998.gada, tendence ir ārvalstnieku un bezvalstnieku skaitam samazināties.

Eurostat datu kopas **kā konteksts sociālo attiecību indikatoriem:**

Indikators	Eurostat datu kods	LV rādītāja gads	Latvijas rādītājs	Komentārs
Pašnāvību skaits, standartizēts rādītājs (vēlamais pārmaiņu vektors: samazinās)	tps00122	2021	13.4	Dati pieejami no 2011.gada. Pašnāvību skaitam ir izteikta tendence samazināties. Tomēr šis rādītājs ir Latvijas vīriešiem starp ES sliktākajiem, sievietēm – starp labākajiem.

Personas, kuras gada laikā nekontaktējas ar draugiem (vēlamais pārmaiņu vektors: samazinās; ja strauji palielinās, tad jāanalizē ticamākie iemesli)	ilc_scp11	2022	6.6%	Dati ir pieejami vēl tika par 2015.gadu, toreiz Latvijai bija daudz labāks rādītājs. 2022.gada rādītājs ir ar atrāvienu sliktākais ES.
---	-----------	------	------	--

Eurostat datu kopas **kā konteksts ekonomiskās solidaritātes un vienlīdzīgu iespēju indikatoriem:**

Indikators	Eurostat datu kods	LV rādītāja gads	Latvijas rādītājs	Komentārs
Ienākumu nevienlīdzība. Cik reizes Latvijas turīgāko 20% iedzīvotāju ienākumu īpatsvars pārsniedz Latvijas 20% trūcīgāko iedzīvotāju ienākumus, attiecība (vēlamais pārmaiņu veiktors: nevienlīdzības rādītājs samazinās)	ilc_di11	2023	6.2	Latvijas dati pieejami kopš 2014.gada. Kopumā nevienlīdzība pēc šī rādītāja ir nedaudz samazinājusies. 2023.gadā tā bija treša augstākā Eiropā.
Ienākumu nevienlīdzība. Zemāko 40% ienākumu saņēmēji: kādu īpatsvaru veido viņu ienākumi iepretī visu Latvijas iedzīvotāju ienākumiem? (vēlamais pārmaiņu vektors: palielinās)	sdg_10_50	2023	18.8	Pēc šī rādītāja kopš 2014.gada nevienlīdzība nedaudz samazinājusies (trūcīgākie saņem nedaudz lielāku ienākumu īpatsvaru). Arī pēc šī rādītāja Latvija ir trešā nevienlīdzīgākā valsts ES.
Iespēju nevienlīdzība. Ilgtermiņa bezdarbnieku skaits, procents no darbaspējīgajiem (vēlamais pārmaiņu vektors: samazinās)	sdg_08_40	2023	1.8	Latvijas dati pieejami kopš 2009.gada. Kopumā ilgtermiņa bezdarbam ir tendence samazināties. 2023.gadā tas bija tuvs ES vidējiem rādītājiem.
Iespēju nevienlīdzība. To indivīdu īpatsvars, kuriem ir vismaz pamata digitālās iemaņas, procentos no kopējā iedzīvotāju skaita 16-74 gadu vecumā (vēlamais pārmaiņu vektors: palielinās)	sdg_04_70	2023	45.3	Dati vēl pieejami tikai par 2021.gadu. Kopš tā laika Latvijas rādītājs nedaudz pasliktinājies. 2023.gada dati liecina, ka Latvijas iedzīvotāju digitālās iemaņas ir starp vājākajām Eiropas Savienībā.
Iespēju nevienlīdzība. To indivīdu īpatsvars, kuri pāragri pārtrauc mācības, īpatsvars procentos no 18-24 gadīgajiem	sdg_04_10	2023	7.7	Dati pieejami kopš 2002.gada – kopš tā laika rādītājs ir būtiski (vairākas reizes) uzlabojies. 2023.gadā ir

(vēlamais pārmaiņu vektors: samazinās)				neliels pasliktinājums, salīdzinot ar 2022.gadu. Latvijas rādītāji līdzīgi ES vidējiem.
Veselīgas dzīves gadi, veselīgu dzīves gadu skaits kopš dzimšanas (vēlamais pārmaiņu vektors: palielinās)	hlth_hlye	2022	54.2	Dati pieejami kopš 2013.gada. Kopš tā laika ir neliels uzlabojums. Diemžēl Latvijas rādītājs ir ES zemākais.
Novēršamā mirstība standartizēts rādītājs (vēlamais pārmaiņu vektors: samazinās)	sdg_03_42	2021	644	Dati pieejami kopš 2011.gada. Kopumā Latvijas rādītājs ir uzlabojies, taču tas joprojām ir trešais sliktākais ES.
Iespēju nevienlīdzība. Sieviešu īpatsvars nacionālā līmeņa parlamentā, procentos	sdg_05_50	2023	32%	Dati pieejami no 2013.gada. Kopējā tendence – sieviešu skaita parlamentā pieaugums. 2023.gadā Latvijas rādītāji tuvi ES vidējiem.
Iespēju nevienlīdzība. Sieviešu īpatsvars nacionālā valdībā, procentos	sdg_05_50	2023	32	Dati pieejami no 2013.gada. Kopš tā laika svārstās uz augšu un leju. 2023.gadā Latvijas rādītāji tuvi ES vidējiem.

Pielikums 2. Atjaunotās Sabiedrības saliedētības radara vērtības

I Rādītāji, kuri attiecas uz identitāti un piederības sajūtu

Rādītāji, kuriem būtu jāpalielinās:

2023	2024 (augusts)	Rādītājs
76% (2023)	70%	Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri izjūt piederību Latvijai
28% 60%	Netika mērīts	Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri militāra uzbrukuma gadījumā gatavi aizstāvēt Latviju ar ieročiem rokās (pirmā vērtība) vai nemilitārā veidā (otrā vērtība).
68%	Netika mērīts	Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri jūtas Latvijā pieņemti
34% (2020)	30%	Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri neiebilstu, ja kaimiņos dzīvotu kādas potenciāli marginalizējamas mazākuma grupas pārstāvis
53% (2023)	43%	Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri izjūt kopību ar visiem Latvijas iedzīvotājiem
79% (2023)	67% (pilsoņi) 66% (iedzīvotāji)	Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri uzskata, ka Latvijas cilvēkiem ir daudz kas kopīgs

Rādītāji, kuriem būtu jāpazeminās:

2023	2024	Rādītājs
36%	Netika mērīts	Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri izjūt aizvainojumu uz Latvijas valsti
5%	Netika mērīts	Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri saskarsmē ar citiem nekad nelieto latviešu valodu

Rādītāji, kuri attiecas uz sociālajām attiecībām

Rādītāji, kuriem būtu jāpalielinās:

2023	2024 (augusts)	Rādītājs
56% (2023)	49% (pilsoņi) 44% (iedzīvotāji)	Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri uzskata, ka ir svarīgi piedalīties vēlēšanās
42% (2023)	46% 41% (iedzīvotāji)	Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri uzskata, ka viņu balsij Latvijā ir nozīme
47%	Netika mērīts	Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka Latvijā jebkurš cilvēks var brīvi un bez bailēm paust savus uzskatus par politiskiem jautājumiem
39% (2023)	34%	Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka lielākajai daļai cilvēku var uzticēties
75%	Netika mērīts	Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuriem ir uz ko paļauties (citi cilvēki), ja rastos nopietnas personiska rakstura problēmas

Rādītāji, kuriem būtu jāpazeminās:

2023	2024 (augusts)	Rādītājs
81% (2020)	63%	Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri pēdējos gados nav iesaistījušies papildus pilsoniskās aktivitātēs (kas nav dalība vēlēšanās)
35% (2020)	36%	Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri neuzticas nevienai no demokrātijas pamatinstitūcijām
59%	Netika mērīts	Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri ir vīlušies Latvijas politikā

27%	Netika mērīts	Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri pēdējā gada laikā nav palīdzējuši svešiniekiem
52%	Netika mērīts	Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka Latvijā vērojama etniskā spriedze

Rādītāji, kuri attiecas uz ekonomisko solidaritāti

Rādītājs, kuram būtu jāpalielinās:

2023	2024 (augusts)		Rādītājs
42% (2022)	38% (pilsoņi)	36% (iedzīvotāji)	Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri uzskata, ka šobrīd Latvijā viņiem ir vienlīdzīgas iespējas tikt dzīvē uz priekšu kā citiem cilvēkiem

Rādītāji, kuriem būtu jāsamazinās:

2023	2024 (augusts)		Rādītājs
34%	Netika mērīts		Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri nepiekrīt uzskatam, ka cilvēks, kurš Latvijā piedzimst trūcīgs un smagi strādā, var kļūt ekonomiski nodrošināts
86% (2022)	82% (pilsoņi)	82% (iedzīvotāji)	Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri uzskata, ka Latvijā ienākumu atšķirības starp cilvēkiem ir pārāk lielas
18% (2019)	18% (pilsoņi)	18% (iedzīvotāji)	Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri uzskata, ka ir pieņemami neuzrādīt savus ienākumus, lai izvairītos no nodokļu nomaksas
23% (2023)	20% (pilsoņi)	21% (iedzīvotāji)	Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri uzskata, ka par valsts pakalpojumiem ir pieņemami dot kukuļus
7% (2023)	16% (pilsoņi)	15% (iedzīvotāji)	Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri pēdējo 12 mēnešu laikā pieredzējuši korupciju